

Bijlage I: eco-hydrologische verkenning in verslag en kaartbeeld

Onderwerp: globale ecologische/hydrologische analyse schil Strabrechtse heide & Beuven

Aanwezig: Willem Aarts, Rob van der Burg en Fer Meijer (BgZN), Wiel Poelmans, Gerrit schouten (Prov. NB), Mari de Bijl en Martijn Fliervoet (BL), Anke de Brouwer (ZLTO), Bart Niemeijer (Aa en Maas), Etienne Lieben (Dommel)

Afwezig: Piet van den Munckhof (SBB), Anke de Gloppe (Dommel)

Datum: 21-07-2021

Binnen de GGA wordt de vraag gesteld hoe de randvoorwaarden voor habitattypen/richtlijnsoorten te verbeteren door maatregelen te nemen in de schil rondom het Natura2000 gebied. Een groot deel van de aangewezen typen zijn stikstofgevoelige typen, deze staan allemaal onder druk door de nog steeds te hoge depositie. De bijeenkomst richt zich niet op de stikstofproblematiek omdat hier buiten dit overleg om naar gekeken wordt. De andere belangrijke factor is verdroging dat voor de vochtige doeltypen die zijn aangewezen in het gebied nog steeds problematisch is. Het gebied is aangewezen als Habitat- en Vogelrichtlijngebied en is tevens een natte natuurparel.

Gerrit en Wiel geven een heldere inleiding over de te behalen doelen en huidig beleid. Het gebied wordt vergeleken met een vergiet waarbij het zaak is om zoveel mogelijk gaatjes te dichtten om zo de hydrologische situatie te optimaliseren. De voornaamste typen waarvoor hydrologische maatregelen genomen moeten worden zijn: Vochtige heide, diverse type vennen en Vochtige bossen.

Hieronder wordt ieder besproken gebied waar een "gaaetje" zit beschreven. De nummers komen overeen met de kaart hier direct onder. Vooraf zijn een aantal algemene opmerkingen genoteerd die tijdens de bespreking voorbijkwamen:

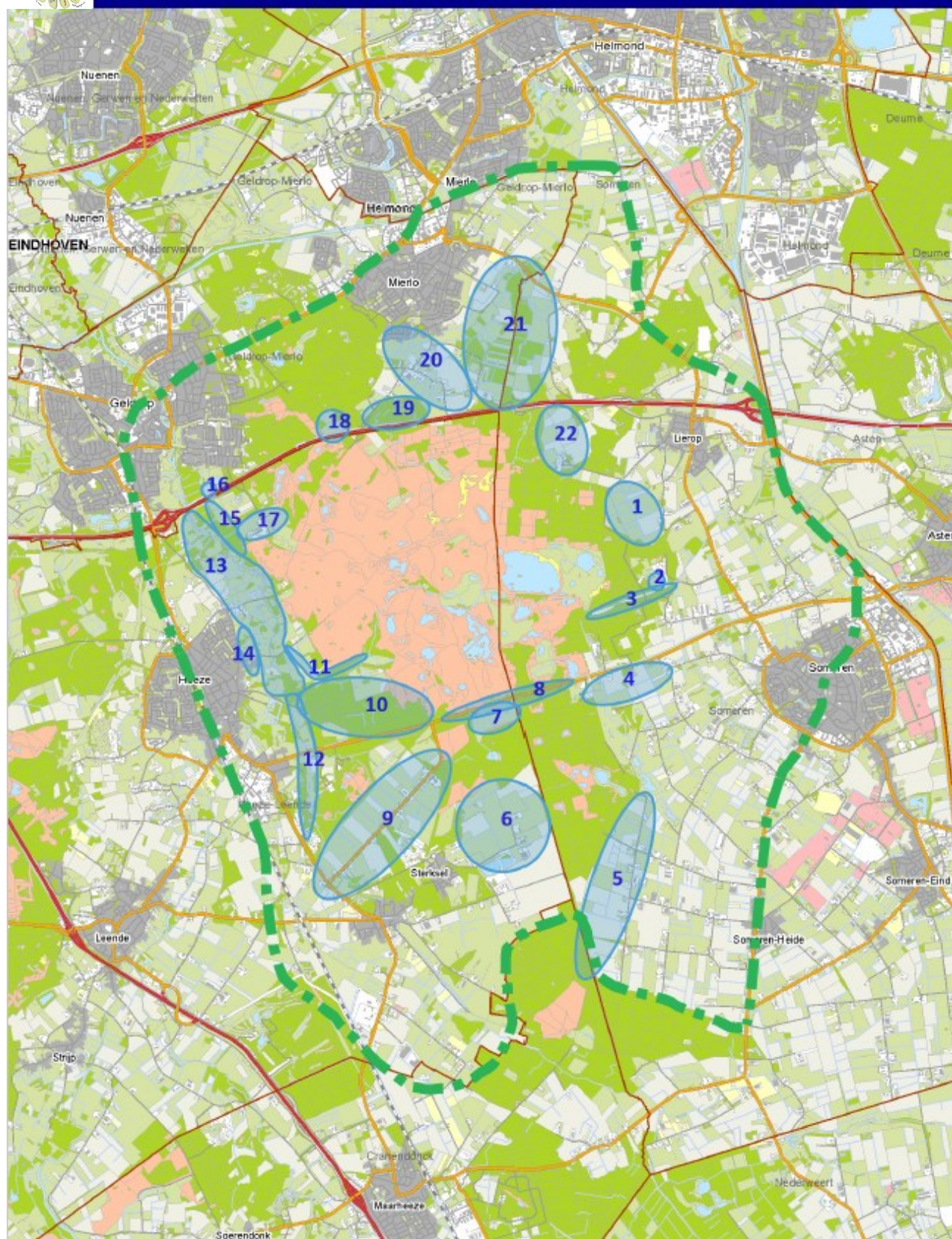
1. Revitaliseren van het bestaande bos op de inziggebieden kan verzuring in deze gebieden deels tegengaan. Dit komt de grondwaterkwaliteit ten goede.
2. De invloed van het bos op de omvang van de grondwaterstroom richting Strabrecht wordt door Wiel ingeschat als beperkt. Op dit moment loopt er landelijk onderzoek naar de effecten van verschillende typen bos op inzigging van water.
3. Martijn vraagt aandacht voor alle niet geregisterde 10m³ winningen van particulieren.
4. De lemlagen tussen de watervoerende pakketten zijn niet allemaal dicht waardoor onttrekkingen op dieptes van 30/40/50 meter ook invloed gaat hebben op het grondwater dat richting Strabrecht stroomt. Door onttrekkingen in een zone van 4 km te verminderen wordt Strabrecht geholpen. Binnen de vier kilometer kan het verminderen van grondwateronttrekkingen veel effect hebben, alles wat er wordt verminderd is goed.
5. Er zijn veel rapportages en onderzoeken aanwezig waarmee al deels inzicht verkregen kan worden welke invloed maatregelen in de verschillende gebieden zullen hebben.
6. Een deel van gebieden kan ook gebruikt worden om water vast te houden om droogteschade te voorkomen, of juist om pieken op te vangen.

GGA Strabrecht kaart met deelgebiedsnummers

bijlage bij gespreksverslag globale eco/hydro gebiedsanalyse

Auteur:
M. Meris

Datum:
07-10-2021

Schaal:
1:50.000

Van deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend.
© Staatsinformatie

Besproken gebieden

Meerven (nr. 1)

Het Meerven is van nature een laagte die is ontgonnen t.b.v. de landbouw. De onderbemaling op de percelen heeft een verdrogende werking op het Natura 2000-gebied. Door het stoppen met de bemaling van het gebied kan de

verdrogende werking worden beperkt. Hierbij ontstaan er kansen voor het verplaatsen van leefgebied van Woudaap (een reigersoort) en Roerdomp die op dit moment nog als N2000 doelstellingen op het Beuven liggen, maar daar strijdig zijn met de zeer zwak gebufferd ven doelstelling. Aanvullend wordt op deze wijze een bijdrage geleverd aan andere gebiedsdoelstellingen, o.a. realisatie NNB en waterberging. Op dit moment loopt dit project reeds en wordt getrokken door waterschap Aa en Maas.

Camping de Somerense Vennen (nr. 2)

Het voormalig ven (Turkesven) midden op de camping heeft een drainerende werking op het N2000 gebied.

Koppelleiding/Peelrijt (nr. 3)

De koppelleiding werkt drainerend op het Beuven. Bovenstrooms van de stuw is deze niet drainerend. De Peelrijt voert voornamelijk in natte periodes water af en vangt hier geen diepe kwel af. Tijdens droge periodes heeft hij benedenstrooms een drainerende werking doordat hij lang water blijft afvoeren. Op het moment is deze vrij hoog gestuwd maar om de waterstroom van oppervlakkig grondwater te stimuleren richting het Beuven moet deze komen te vervallen.

Er wordt gekeken of de Peelrijt kan afwateren via de Weekendsloot (ter hoogte van het recreatiepark Heihorsten, wat in aanbouw is) naar de kleine Aa. Dit zou betekenen dat de Koppelleiding kan komen te vervallen. Het water uit de Peelrijt is te voedselrijk en boven de normen van de kleine Aa. Ook nu al komt deze ongewenste waterkwaliteit op de kleine Aa. Er wordt gekeken naar mogelijkheden om het water te zuiveren voordat het op de Kleine Aa wordt gelaten.

Gebiedsontwikkeling Heihorsten (nr. 4)

Binnen dit gebied wordt een verblijfsrecreatiepark gerealiseerd. Door dit gebied zou de omleiding voor de koppelleiding moeten komen (zie punt 3). De aanleg van het recreatiepark in verschillende fasen kan gerealiseerd worden als tegelijkertijd de gemiddelde grondwaterstanden verhoogd worden.

Het oorspronkelijke Keelven (nr. 5)

Landbouwonwateringen op de flank van het bosgebied. Vangt deels grondwaterstroom richting Strabrecht af. Inzichtelijk moet worden gemaakt wat het effect is op het totaal. Er zijn in dit gebied tevens mogelijkheden voor waterberging.

Peelven/Lange Bleek (nr. 6)

De ontwatering van het Peelven verloopt via de zeer diep ingesneden Peelvenloop. Er is geopperd als alternatief voor volledige herstel om in ieder geval de sloot door de hogere ruggen te dempen en overtollig water eventueel via bemaling af te laten. Het drainerend effect op de omgeving van het Peelven en de Lange bleek zelf blijft dan wel in tact, en er ontstaan mogelijkheden om een variabel peilbeheer te gaan voeren. Inzichtelijk moet worden gemaakt wat het effect van de verschillende maatregelsets is op het totaal. Het gebied ligt midden in de grondwaterstroming richting Strabrecht.

Open terrein Bultven (nr. 7)

Brabants Landschap wil bij de Lange bleek en Bultven procesnatuur ontwikkelen. Integrale extensieve begrazing met grote grazers. Bosverjonging wordt met behulp van rasters gewaarborgd. Onderdeel van het plan is om de sloten in het gebied te dempen. De afvoersloot van het Bultven richting het noorden wordt gedempt, de afvoer is al dicht. Maar er wordt nog water afgevoerd richting het platvoetje via de bermsloot bij de Somerenseweg. Het doel van het project is bosvorming zodat de grondwaterstroom richting Strabrecht wordt bevorderd.

Bermsloten provinciale weg (nr. 8)

Zeer diepe bermsloten die mogelijk verondiept kunnen worden.

Vlaamse Baan (nr. 9)

Hier ligt een vrij diepe sloot welke afwatert naar de Sterkselsche Aa. Stap 1 is kijken naar de invloed van dit gebied op Strabrecht en welke eventuele grondwaterstandsverhoging nodig is om een bijdrage te leveren aan de doelen.

Het gebied heeft nadrukkelijk een landbouwdoel. Kan hier ingezet worden op het verhogen van het grondwater om in droge tijden voldoende water ter handen te hebben om de grondwaterstroom te verbeteren? Bij een invulling op waterconservering ook kijken naar de teelt van droogteresistente gewassen. In dit gebied liggen ook doelen voor waterconservering.

Herbertusbossen (nr. 10)

In de Herbertuswei en bossen liggen nog ontwateringsstructuren met stuwen om een deel van het water te conserveren. Dempen van alle structuren zou kunnen leiden tot het afsterven van het oud cultuurhistorische waardevol bos. BL is hier bezig met de bosomvorming. Er lopen nog enkele diepen sloten. Deze kunnen mogelijk in de bovenloop al gedempt worden. De mogelijkheden voor hydrologische maatregelen zijn hier nu onvoldoende in beeld. Een nadere verkenning kan inzichtelijk maken waar kansen liggen om meer sloten te dempen en water vast te houden.

Rielloop (nr. 11)

Het benedendeel van de Rielloop kan nu niet gedempt worden vanwege de ontwaterende functie voor gronden in agrarische gebruik. Het bovendeel is nu deels afgedamd. Kan de Rielloop gedempt worden? Dit zou betekenen dat het water geleidelijk over maaiveld afvloeit. Dit is positief voor de hoogveenbossen in het gebied.

Er vinden de komende tijd diverse maatregelen plaats rondom de Rielloop zoals inrichting van gronden, plaatsen stuwen en inrichten zeggemoeras.

Sterkselsche Aa/Groote Aa (nr. 12)

Wat zijn de effecten van de afwateringen op het beekdal van de Sterkselsche Aa. Het bostype in het beekdal rijgt naar alluviaal bos. Er moet inzichtelijk worden gemaakt welke rol de Sterkselsche Aa heeft op de ontwateringsbasis van de Strabrechtse Heide.

Diverse percelen kleine dommel dal (nr. 13)

Er liggen nog restopgaven om graslanden in te richten tussen de A67 en kasteel Heeze.

Gronden Heeze (nr. 14)

Cluster van gronden nog in agrarisch gebruik. Gesprekken worden gevoerd met eigenaren, maar verwezenlijking van het natuurnetwerk hier is op vrijwillige basis erg lastig.

Ontwatering beekbegeleidend bos (nr. 15)

In de alluviale bossen zelf ligt nog afwatering (oude greppeltjes) die veel grondwater afvoert. Stromend kwelwater hoort bij het systeem maar niet via sloten/greppels, wel over maaiveld. De niet verondiepte afwateringsstructuren moeten verondiept worden en waar mogelijk gedempt.

Drainage alluviaal bos buiten NNB (nr. 16)

Goed ontwikkelde elzenbroekbossen (alluviaal bos) met een verlaagde landbouwenclave. Het landbouwperceel ontwatert het gebied. Door de ontwatering te stoppen verbetert de kwaliteit van het alluviaal bos en versterkt daarmee het Alluviaal bos binnen NNB/N2000

Enclave met manege (nr. 17)

Het grondwater moet vanaf de oostzijde richting het Dommeldal stromen. De manege ligt op het infiltratiegebied van natte alluviale bossen, natte schraallanden en natte graslanden en ontwatert tevens het heidegebied. De ontwatering moet nu voor de manege in stand gehouden worden.

Bemaling Braakhuizen (nr. 18)

Bemaling voor kleine landbouwenclave. Door het opheffen van deze bemaling wordt de drainerende werking op de vennen en heide gestopt. De laagte maakte ooit onderdeel uit van het veel grotere Meerlomeer.

De Weijer (nr. 19)

Er moet opnieuw met de eigenaren van Landgoed de Weijer worden gesproken voor mogelijkheden. Voorheen beperkte een sloot de mogelijkheden voor hydrologische herstel. Sloot t.b.v. nr. 18.

Buurtschap Trimpert (nr. 20)

Het buurtschap is voorzien van een eigen ontwatering. Mogelijk dat er nog ruimte is voor het verder stuwen van de peilen.

Sang en Goorkens (nr. 21)

De opgaven en het projectplan is in 2010 door Waterschap en Aa Maas opgesteld. De grondpositie is nog niet overal zo dat het plan kan worden verwezenlijkt, maar het plan wordt nog gevolgd. Er wordt gewerkt aan de aankoop van gronden. Sang en Goorkens wordt als moerasbeek ingericht. Verder worden delen van het NNB gerealiseerd. In het verleden is er gekozen voor bemaling aangezien de grondpositie niet voldoende was. Om de drainage van de noordzijde van de Strabrechtse heide te doen afnemen. Het deelgebied Sang moet worden vernat en water gaan vasthouden op de hogere delen. Het kwelwater kan in de lagere delen over maaiveld weglopen. Als het NNB verder wordt gerealiseerd kan de situatie worden verbeterd. Maar de grondverwerving is zeer lastig, mogelijk kan gebiedsgerichte aanpak hierin helpen? N2000 koppelen aan de ontwikkeling NNB om de grondpositie te verbeteren. Er blijft een strook landbouw over tussen Sang en Goorkens en N2000.

Moorsel (nr. 22)

Landbouw gebied in laagte landschap. Verhogen grondwater kan positief effect hebben.

Verder

Bovengenoemde gebieden vormen de kern om tot een gezond Strabrecht te komen. Voor het Beuven en omgeving is 2, 3 en 4 cruciaal. De grootste onduidelijkheden liggen in het zuiden rondom de gebieden 9, 6 en 5. Vraag is hoeveel moet het grondwater omhoog in deze gebieden en is de begrenzing voldoende, of moet er nog naar meer gebieden gekeken worden, vraag voor de hydrologen. Zoals bij de algemene punten aangegeven moet je voor de onttrekkingen al verder kijken. Er is hier al een kaart van.

De precieze grondwateropgave moet nu duidelijk door de provincie worden geformuleerd. Daarna kan worden gekeken wat de effecten zijn van de verschillende maatregelen om doelen te realiseren. Herhaaldelijk wordt gezegd dat er al veel is maar dat dit mogelijk samengebracht moet worden. Voor een eventuele scenariostudie ontbreken mogelijk nog peilbuizen en actuele oppervlaktewaterpeilen van sloten, vennen en waterlopen.